

Unga i arbetslivet

Allvarliga arbetsolycksfall och långvarig sjukfrånvaro

I åldersgruppen 16–25 år har män dubbelt så hög risk för allvarliga arbetsolycksfall som kvinnor. Risken är högst inom bygg och industri, och vanligast är olyckor med maskiner och verktyg. För både privatanställda arbetare och anställda inom Kommuner och regioner har kvinnor högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män. Den vanligaste orsaken till sjukfrånvaro är psykisk ohälsa. Det visar statistik från Afa Försäkring.

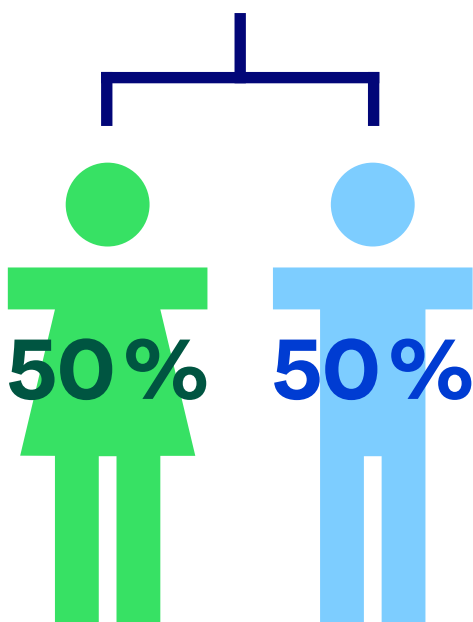

Den här rapporten handlar om allvarliga arbetsolycksfall och långvarig sjukfrånvaro hos unga i åldern 16–25 år. Unga på arbetsmarknaden är ofta oerfarna och mindre medvetna om risker, vilket gör att de kan vara mer utsatta för vissa typer av arbetsolyckor än sina äldre kollegor. Överlag är unga friskare och har lägre risk för långvarig sjukskrivning än äldre. Deras långa sjukfall beror främst på psykisk ohälsa. Mot bakgrund av detta har vi valt att titta närmare på allvarliga arbetsolycksfall och långvarig sjukfrånvaro som har drabbat unga i arbetslivet.

Rapporten bygger på en genomgång av 2 700 allvarliga arbetsolycksfall och 4 800 långa sjukfall som har inträffat under perioden 2023–2024.

Statistiken redovisas efter skadeår/insjuknandeår, det vill säga det år som arbetsolycksfallet inträffade eller sjukfallet påbörjades. Statistiken kommer från Afa Försäkrings skadedatabas och är avläst 31 december 2025. Vid riskberäkningar är statistiken avläst 31 december året efter att olyckan inträffade eller sjukfallet påbörjades.

580 000

År 2024 var nära 580 000 personer i åldern 16–25 år sysselsatta, vilket motsvarar 12 procent av den totala arbetskraften. Könsfördelningen inom åldersgruppen var jämn, 50 procent var kvinnor och 50 procent var män.

79 procent arbetade inom privat sektor, 18 procent inom Kommuner och regioner och 3 procent var statligt anställda.

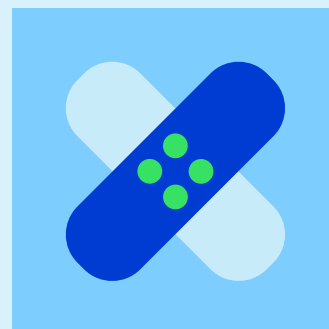
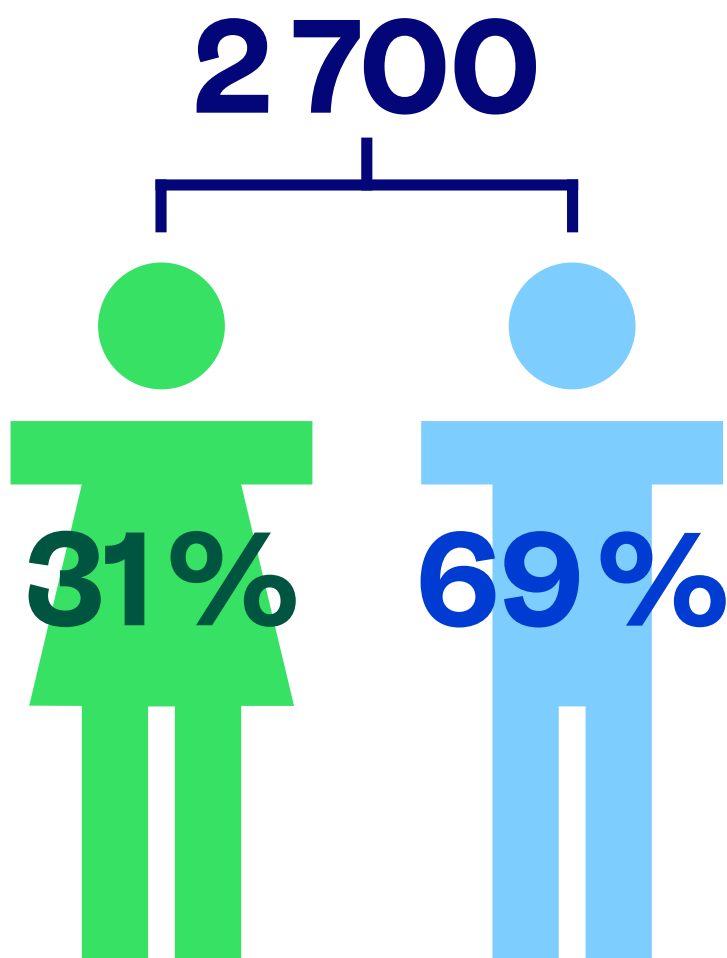

Kvinnor var främst sysselsatta inom handeln, vård och omsorg samt restaurang. Män var främst sysselsatta inom industrin, handeln, vård och omsorg samt i byggbranschen.

Allvarliga arbetsolycksfall

I detta avsnitt redovisar vi statistik över allvarliga arbetsolycksfall för unga i åldern 16–25 år. Arbetsolycksfallen som redovisas har godkänts enligt villkoren för arbetsskadeförsäkringen (TFA, TFA-KL) samt det statliga personskadeavtalet (PSA).

Under åren 2023–2024 inträffade drygt 2 700 allvarliga arbetsolycksfall bland unga i åldern 16–25 år. Flest olyckor inträffade i grupper där många unga arbetar, inom industri, bygg, vård och omsorg, handel och restaurang. 31 procent av olyckorna drabbade kvinnor och 69 procent drabbade män. På totalnivå är könsfördelningen för sysselsättningen jämn, men den varierar mellan olika yrkesgrupper. Därför tittar vi på risken för allvarliga arbetsolycksfall när vi jämför grupper med varandra. Risken beräknas som antal olycksfall per 1 000 sysselsatta.

Arbetsskadeförsäkringen

Trygghetsförsäkring, TFA omfattar samtliga anställda, det vill säga såväl arbetare som tjänstemän inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Fremia*/LO/PTK.

Trygghetsförsäkring, TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner och regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag**.

Afa Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet (**PSA**).

Med ett allvarligt arbetsolycksfall (olycksfall som inträffar i arbetet) menar vi att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läknings-tid, och/eller till medicinsk invaliditet eller dödsfall.

* Fremia är en arbetsgivarorganisation för kooperativa och idéburna företag.

** Sobona är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och regionnära verksamheter.

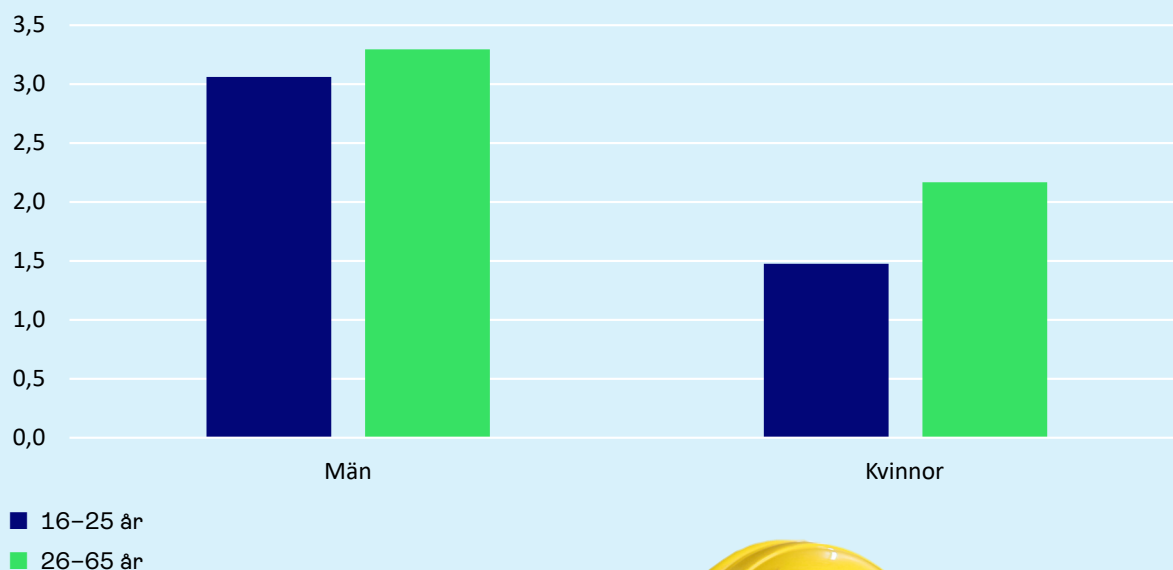
Risk för allvarliga arbetsolyckor

Diagram 1 visar den genomsnittliga risken för allvarliga arbetsolycksfall 2023–2024 uppdelat på kön för sysselsatta i åldern 16–25 år. Som jämförelse visas även motsvarande risk för sysselsatta i åldern 26–65 år. I gruppen 16–25 år har män dubbelt så hög risk som kvinnor. Det kan bland annat förklaras av att risken är högst i yrken inom byggbranschen och industrin, där många unga män arbetar.

Jämför man sysselsatta i åldern 16–25 år med sysselsatta i åldern 26–65 år har de yngre männen något lägre risk än sina äldre kollegor. För kvinnor är skillnaden mellan åldersgrupperna större, de äldre kvinnornas risk är ungefär 50 procent högre än de unga kvinnornas risk.

Diagram 1

Genomsnittsrisk för allvarliga arbetsolycksfall per kön och åldersgrupp, 2023–2024.

Risk för allvarliga arbetsolycksfall per yrkesgrupp

Tabell 1 visar den genomsnittliga risken för allvarliga arbetsolycksfall 2023–2024 i åldersgruppen 16–25 år, uppdelat på yrkesgrupp och kön. För båda könen har yrken inom bygg och industri hög risk.

Som **diagram 1** visar har unga på totalnivå lägre risk än sina äldre kollegor, men inom just bygg och industri har unga ofta en högre risk. Det kan tolkas som att det finns en ökad olycksrisk på grund av att man är ny i yrket. Som ung och ny kan man ha andra arbetsuppgifter och kanske inte har hunnit utveckla samma riskmedvetenhet som sina mer erfarna kollegor.

Av de större yrkesgrupperna bland kvinnor har *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* den högsta risken. Unga kvinnor inom gruppen arbetar främst med uppfödning och skötsel av djur, och vanligast är att drabbas av olyckor vid kontakt med djur.

Yrkesgrupperna *restaurang- och storköksarbete, undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.* och *försäljare inom handel m.m.* står för en stor del av sysselsättningen men har en förhållandevis låg risk. Inom dessa yrken arbetar fler kvinnor än män, vilket också är en förklaring till varför kvinnornas risk är lägre än männens.

Tabell 1

Genomsnittsrisk för allvarliga arbetsolycksfall per yrkesgrupp och kön, 16–25 år, 2023–2024.

Yrkesgrupp	Män	Kvinnor	Total
Golvläggare	38,0		36,8
Byggnads-, ventilations-, grovplåtslagare m.fl.	23,0		24,1
Takmontörer och glastekniker	22,3		21,5
Byggnadsträarbetare	21,1		21,5
Träindustriarbete	12,9	20,2	14,3
Gruv- och bergarbete, stenhuggare	16,8		13,7
Isolerings- och VVS-montörer	9,5		9,9
Pappers- och pappersmassearbetare	7,7		8,5
Livsmedelsarbete	10,7		7,8
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	4,8	12,1	7,6
Metall- och övrigt industriellt arbete	7,3	5,6	7,0
Murare, betong-, anläggningsarbetare, kranförare m.fl.	6,4	11,3	6,8
Yrkesförare	4,9	11,8	6,5
Elektriskt arbete	5,7		5,8
Godshanterings- och lagerarbete m.m.	3,3	3,1	3,2
Socialt arbete	11,5		3,1
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	3,4		2,9
Väktare, ordningsvakter	2,8	3,0	2,9
Militärt arbete (endast anställda)	2,7		2,7
Städare och fönsterputsare	2,8	2,2	2,4
Ingenjörer och tekniker	2,8		2,3
Professionella idrottsutövare och idrottstränare		3,9	2,2
Restaurang- och storköksarbete	2,0	2,2	2,1
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	2,0	1,6	1,7
Barnskötare, fritidsledare m.fl.	1,3	1,3	1,3
Försäljare inom handel m.m.	1,1	0,9	1,0
Yrken inom ekonomi och förvaltning (H2 och H3)*	0,9		0,5
Kontors- och kundserviceyrken		0,3	0,3
Samtliga yrkesgrupper	3,1	1,5	2,3

Minst 10 olycksfall per yrkesgrupp.

* Afa Försäkring klassificerar yrkesgrupper baserade på SSK12.

Vissa yrken i standardens huvudgrupp 2 och 3 har slagits samman i gemensamma grupper, förkortade H2 och H3.

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

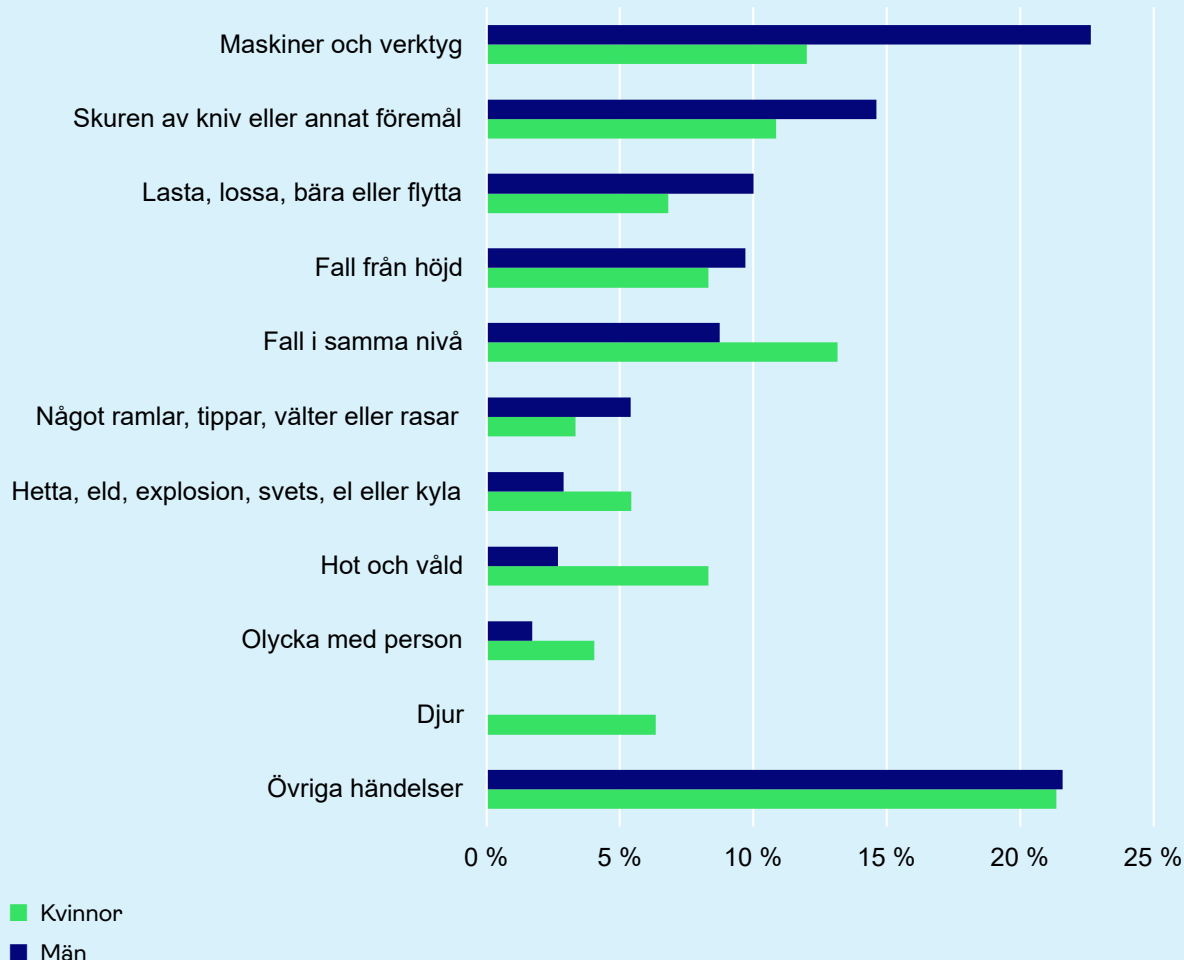
Diagram 2 visar de vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall i åldersgruppen 16–25 år. För båda könen är det vanligt att drabbas av olyckor med maskiner eller verktyg och olyckor där man skär sig på en kniv eller ett annat föremål. Tillsammans står dessa händelser för 37 procent av männens och 23 procent av kvinnornas olyckor. För män sker de främst inom bygg och industri, och för kvinnor är de vanligast inom handel och restaurang samt i industrin. Nio av tio olyckor leder till skador på fingrar och händer.

Andra vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall för unga män är *lasta, lossa, bära eller flytta* och *fall från höjd* som står för 10 procent var. För kvinnor står *fall i samma nivå* för 13 procent medan *fall från höjd* och *hot och våld* står för 8 procent var.

I åldersgruppen 16–25 år utgör andelen olyckor med maskiner eller verktyg och olyckor där man skär sig en större andel av det totala antalet olyckor än vad de gör i gruppen 26–65 år. Däremot har de unga en mindre andel fallolyckor än sina äldre kollegor.

Diagram 2

De vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall per kön, 16–25 år, 2023–2024.

Exempel på händelseförlopp

Man

Metall- och övrigt industriellt arbete

”Jag bockade plåt i en kantpress. Jag skulle räta till en plåt och kom åt startpedalen med foten medan jag hade fingrarna under pressverktyget.”

Diagnos

Fraktur på handled och hand

Skadeallvar

Medicinsk invaliditet

Kvinna

Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.

”Hjälpte en servicemottagare med hans rutiner och hen blev utåtagerande och våldsamt. Slagen på axlar och armar med både stängd och öppen hand, sparkad på höger ben och blev jagad. Fick låsa in mig.”

Diagnos

Anpassningsstörningar och reaktion på svår stress

Skadeallvar

Sjukskriven >30 dagar

Kvinna

Restaurang- och storköksarbete

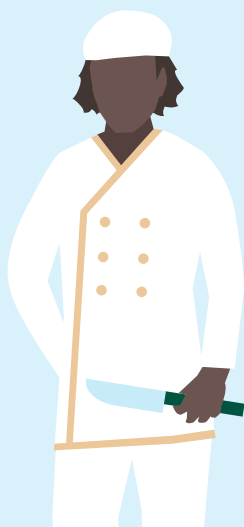
”Jag skar bröd. Jag slant med kniven och skar av en del av min fingertopp.”

Diagnos

Sårskada på handled och hand

Skadeallvar

Medicinsk invaliditet

Man

Murare, betong-, anläggningsarbetare, kranförare m.fl.

”Höll på att naja armering. Snubblade från bordet jag stod på och ramlade i golvet med foten under mig.”

Diagnos

Luxation och distorsion i leder och ligament på fotleds- och fotnivå

Skadeallvar

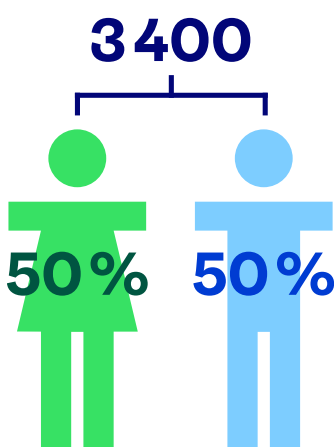
Sjukskriven >30 dagar

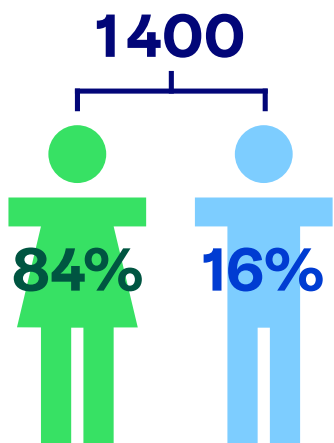
Långvarig sjukfrånvaro

I detta avsnitt redovisar vi statistik över långvarig sjukfrånvaro för unga i åldern 16–25 år. Sjukfallen som redovisas har gett ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS, AGS-KL), som omfattar de båda avtalsområdena privatanställda arbetare och anställda inom Kommuner och regioner.

Under perioden 2023–2024 inträffade 3 400 långa sjukfall för privatanställda arbetare i åldern 16–25 år. Flest sjukfall inträffade inom industrin, byggbranschen, handeln och inom lagerarbete. Hälften av sjukfallen drabbade kvinnor och hälften drabbade män. I gruppen är drygt hälften av de sysselsatta män och knappt hälften är kvinnor.

För anställda inom Kommuner och regioner i åldern 16–25 år inträffade under samma period 1 400 långa sjukfall. De flesta inträffade inom vård- och omsorgsyrken. 84 procent av sjukfallen drabbade kvinnor och 16 procent drabbade män. I gruppen är två tredjedelar av de sysselsatta kvinnor och en tredjedel är män.

Eftersom antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan avtalsområde, kön och yrke tittar vi på risk för långvarig sjukfrånvaro när vi jämför olika grupper med varandra. Risken beräknas som antal sjukfall per 1 000 sysselsatta.

Sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och Fremia/LO.

Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL omfattar anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag.

Sjukförsäkringen omfattar inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet.

Med långvarig sjukfrånvaro menar vi sjukfall som leder till mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning (sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan).

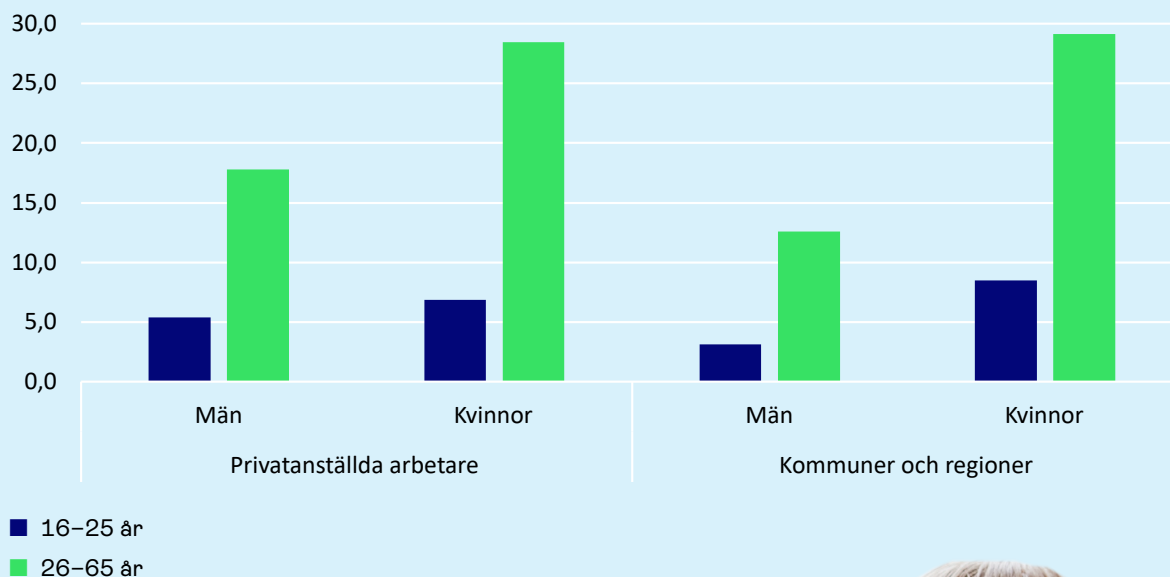
Risk för långa sjukfall

Diagram 3 visar risken för långa sjukfall uppdelat på avtalsområde och kön i åldersgruppen 16–25 år. Som jämförelse visas motsvarande risk för gruppen 26–65 år. Inom båda avtalsområdena och för båda könen har 16–25-åringar lägre risk än sina

äldre kollegor, vars risk är tre till fyra gånger högre. I samtliga redovisade grupper har kvinnor högre risk än män. Störst skillnad i risk mellan könen har unga inom Kommuner och regioner, och minst skillnad har unga privatanställda arbetare.

Diagram 3

Genomsnittsrisk för långvarig sjukfrånvaro per avtalsområde, kön och åldersgrupp 2023–2024.

Risk för långa sjukfall per yrkesgrupp

Tabell 2 visar den genomsnittliga risken för långvarig sjukfrånvaro 2023–2024 för privatanställda arbetare i åldern 16 till 25 år. Tabellen är uppdelad på yrkesgrupp och kön. För båda könen har yrken inom bygg och industri hög risk. Inom vissa av dessa yrkesgrupper är antalet kvinnor få, vilket gör att ett fåtal sjuk-

fall kan få stor påverkan på riskberäkningen. Av de större yrkesgrupperna bland kvinnor har *yrkesförare* den högsta risken. För båda könen står *försäljare inom handel m.m.* och *restaurang- och storköksarbete* för en stor del av sysselsättningen men har samtidigt en förhållandevis låg risk för långvarig sjukfrånvaro.

Tabell 2

Genomsnittsrisk för långvarig sjukfrånvaro per yrkesgrupp och kön, 16–25 år, 2023–2024. Privatanställda arbetare.

Yrkesgrupp	Män	Kvinnor	Total
Skönhets- och kroppsterapeuter		22,4	20,4
Byggnadsträarbetare	16,7	50,4	17,6
Byggnadsmålare	11,7	33,3	17,1
Takmontörer och glastekniker	11,6		13,8
Byggnads-, ventilations-, grovplåtslagare m.fl.	12,5		12,7
Livsmedelsarbete	8,1	18,6	11,9
Städare och fönsterputsare	8,0	14,9	11,7
Metall- och övrigt industriellt arbete	7,4	22,1	10,3
Träindustriarbete	8,0	14,5	9,3
Yrkesförare	5,1	22,5	9,1
Isolerings- och VVS-montörer	8,8		9,1
Godshanterings- och lagerarbete m.m.	7,4	11,7	8,6
Elektriskt arbete	7,3		7,4
Murare, betong-, anläggningsarbetare, kranförare m.fl.	6,5	16,8	7,2
Väktare, ordningsvakter	3,7	12,4	6,5
Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	2,6	10,3	5,5
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	1,5	7,4	5,4
Fastighetsskötare, expeditionsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	3,0	3,9	3,3
Försäljare inom handel m.m.	1,3	3,7	2,9
Barnskötare, fritidsledare m.fl.		3,7	2,8
Restaurang- och storköksarbete	1,1	2,1	1,7
Samtliga yrkesgrupper	5,4	6,9	6,1

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

Tabell 3 visar motsvarande risk för anställda inom Kommuner och regioner. Eftersom antalet sjukfall för män är få, redovisas deras risk endast för enstaka yrkesgrupper. Högst risk för långvarig sjukfrånvaro inom avtalsområdet har olika vårddycken, medan yrken inom skola och barnomsorg har något lägre risk. Yrkesgruppen som sysselsätter både flest kvinnor och män, *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.*, har en högre risk än genomsnittet för båda könen.

I samtliga redovisade yrkesgrupper i **tabell 2 och 3** har kvinnor en högre risk än vad män har. Jämför man åldersgruppen 16–25 år med gruppen 26–65 år har de yngre lägre risk än sina äldre kollegor i samtliga yrkesgrupper.

Tabell 3

Genomsnittsrisk för långvarig sjukfrånvaro per yrkesgrupp och kön, 16–25 år, 2023–2024. Kommuner och regioner.

Yrkesgrupp	Män	Kvinnor	Total
Tandvårdsarbete		24,5	20,9
Sjuksköterskor och barnmorskor		15,1	14,6
Övrigt hälso-, sjukvårds-, vård- och omsorgsarbete		14,1	12,5
Socialt arbete		11,3	10,1
Yrken inom ekonomi och förvaltning (H2 och H3)*		12,3	9,5
Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	4,0	10,1	8,0
Förskollärare och fritidspedagoger		9,1	7,5
Kontors- och kundserviceyrken		8,0	7,1
Städare och fönsterputsare		8,2	5,8
Barnskötare, fritidsledare m.fl.	2,5	7,1	5,7
Fastighetsskötare, expeditivsvakter, renhållningsarbetare m.fl.	4,9		3,9
Lärare och skolledare		1,9	1,4
Samtliga yrkesgrupper	3,2	8,5	6,7

Minst 10 sjukfall per yrkesgrupp.

* Afa Försäkring klassificerar yrkesgrupper baserade på SSYK12.

Vissa yrken i standardens huvudgrupp 2 och 3 har slagits samman i gemensamma grupper, förkortade H2 och H3.

Vilka diagnoser ligger bakom den långvariga sjukfrånvaron?

Diagram 4 och 5 visar de vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro 2023–2024 för 16–25-åriga privatanställda arbetare respektive anställda inom Kommuner och regioner uppdelat på kön. Diagnosfördelningen är liknande för båda avtalsområdena.

Psykiska diagnoser, till exempel stress- och depressionsdiagnoser, är den vanligaste orsaken till längre sjukfrånvaro för kvinnliga privatanställda arbetare liksom för både kvinnor och män anställda inom Kommuner och regioner. Diagnoskapitlet ligger bakom mellan 47 och 57 procent av sjukfrånvaron för dessa grupper. *Graviditetsrelaterade diagnoser*, till exempel foglossning, är den näst

vanligaste orsaken för kvinnor inom båda avtalsområdena och ligger bakom 15 procent av deras långa sjukfrånvaro.

För manliga privatanställda arbetare är fördelningen jämn: de tre diagnoskapitlen *psykiska diagnoser*, *muskuloskeletala diagnoser* samt *skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker* ligger bakom ungefär 30 procent var av den långa sjukfrånvaron. Till *muskuloskeletala diagnoser* räknas till exempel rygg- och ledsjukdomar. *Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker* är skador som har uppstått vid olycksfall på fritiden, till exempel frakturer eller stukningar.

Diagram 4

De vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro per kön, 16–25 år, 2023–2024. Privatanställda arbetare.

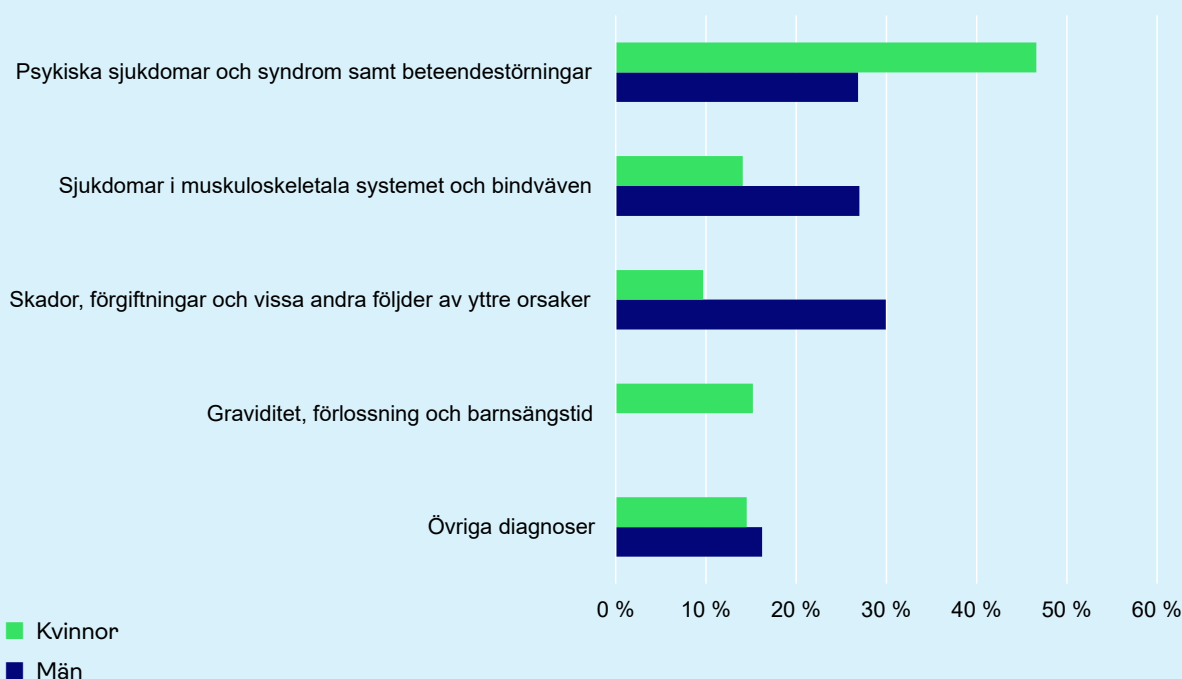
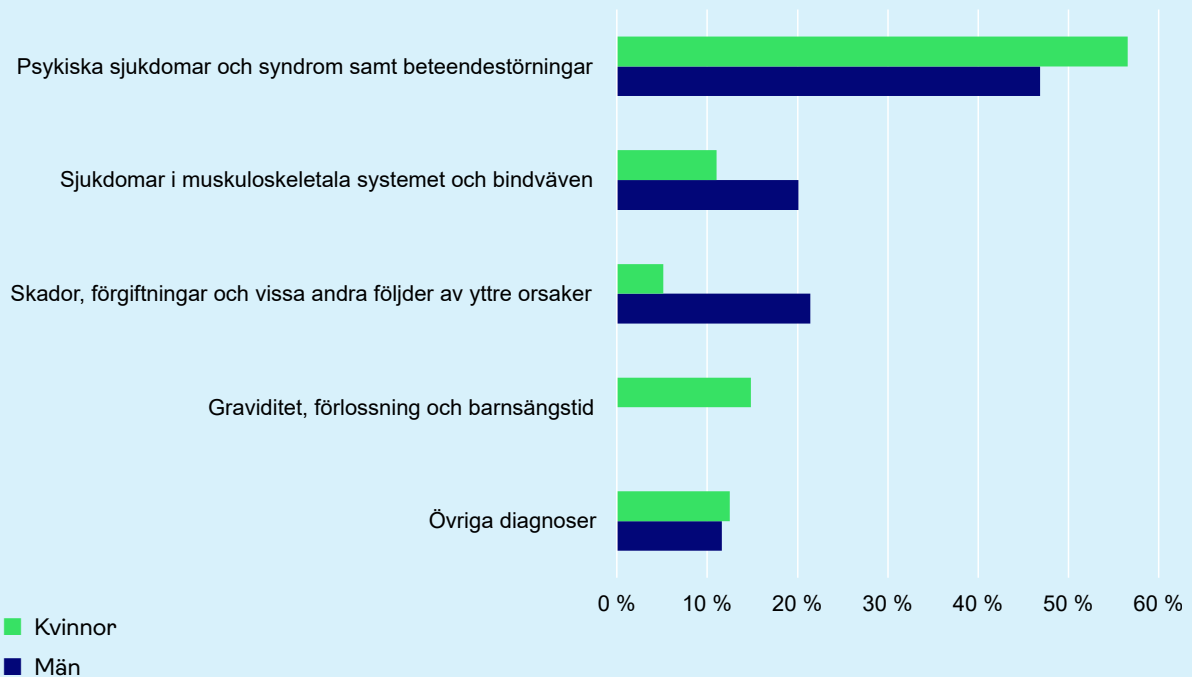

Diagram 5

De vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro per kön, 16–25 år, 2023–2024. Kommuner och regioner.

Inom båda avtalsområdena har unga en större andel sjukfall med *psykisk diagnos* än sina äldre kollegor, medan andelen sjukfall med *muskuloskeletal diagnos* är mindre. Unga män har även en större andel sjukfall med diagnosen *skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker* medan unga kvinnor har en större andel *graviditetsrelaterade diagnoser* än äldre.

Vill du ta del av tidigare
och kommande rapporter?
Ladda ner och prenumerera här:

afaforsakring.se/statistikrapporter

Publikation av Afa Försäkrings analysavdelning.
Kontakt: analys@afaforsakring.se

Afa Försäkring • 106 27 Stockholm • 0771-88 00 00 • 08-696 40 00 • afaforsakring.se

afa
FÖRSÄKRING